

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาความเจริญในค่านต่าง ๆ ของประเทศชาติใหม่มีความหัดเทียมกับอารยะประเทศโดยทั่วไปนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือ การให้การศึกษาแก่ประชาชน เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือประการหนึ่งที่สามารถสร้างประชาชนในชาติใหม่มีความรู้ความสามารถ และความคิดที่จะสร้างสรรค์ความเจริญของประเทศชาติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความเจริญโดยส่วนรวมของประเทศนั้นขึ้นอยู่กับความรู้หนังสือและระดับการศึกษาของประชาชนในชาติ ประเทศที่เจริญแล้วนั้นประชาชนเมื่ออัครากรู้หนังสือและระดับการศึกษาสูง¹

นอกจากนี้ แนวทางหนึ่งในการจัดการศึกษาให้เยาวชนพร้อมที่จะรับภาวะทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครองในอนาคตได้ตามความต้องการนั้น คือการผลิตกำลังคนทุกระดับความสามารถในสาขาวิทยาการต่าง ๆ ให้มีปริมาณและคุณภาพเป็นสัดส่วนตรงกับภาวะของเศรษฐกิจ-สังคมและการพัฒนาประเทศ แต่การที่จะผลิตกำลังคนออกมาพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมนั้น จำเป็นจะต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาที่ดี

รัฐบาลไทยได้เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงมีการกำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาทางอาชีพตลอดมาทุกแผน แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน (2520) นั้น ในระดับประถมศึกษานอกจากกำหนดให้เป็น

¹สุนทร สุนนทชัย, "บทสัมภาษณ์" การศึกษานอกโรงเรียน 20 (สิงหาคม-กันยายน 2526): 21.

การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน ให้สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้แล้ว ยังกำหนดให้มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถอีกด้วย ส่วนระดับมัธยมศึกษาชั้น แผนการศึกษาฉบับปัจจุบันมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด และ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม แต่มีการแบ่ง การศึกษาระดับนี้เป็น 2 ตอน โดยเน้นตรงกันคือ เน้นให้ผู้เรียนเลือกเรียนกลุ่มวิชาการ และวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวางในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ ให้ผู้เรียนเรียนกลุ่มวิชาที่จะยึดเป็นอาชีพต่อไปในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย²

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 จึง เป็นการศึกษาที่รวมทั้งสามัญศึกษาและการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) เข้าด้วยกัน เพราะการศึกษาเพื่ออาชีพเป็นการศึกษาที่จัดมวลประสบการณ์และการแนะแนว เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในการเลือกอาชีพ ส่วน การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่รวมทั้งสามัญศึกษาและการอาชีวศึกษา (Vocational Education) เข้าด้วยกัน เพราะมีการฝึกทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่าง ให้ออกไปประกอบอาชีพได้³

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งประกาศใช้ตามแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 นั้น ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักการงูชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริตและยุติธรรม มีระเบียบวินัย มีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทาง ร่างกายและจิตใจ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและท้องถิ่นและประเทศชาติ

²แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520, หมวด 3 ระบบการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 8.

³Larry J. Bailey and Ronald W. Stadt, Career Education New Approaches to Human Development (Illinois: Mcknight Pub. Co., 1973), p.295.

2. เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่หาความรู้และทักษะอยู่เสมอ รับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ มีความขยันหมั่นเพียร อดทนและรู้จักประหยัด

3. เพื่อให้มีความรู้ทักษะในวิชาอาชีพเพียงพอแก่การดำเนินชีวิต มีเจตคติต่ออาชีพ รู้ช่องทางในการประกอบสัมมาชีพที่เหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ

4. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในวิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติ รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

5. เพื่อให้รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รู้จักสิทธิเสรีภาพของตนเองในการสร้างสรรค์ บนรากฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรมและศาสนา

6. เพื่อให้มีความสำนึกในการเป็นคนไทยร่วมกัน เสียสละเพื่อส่วนรวม มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย รู้จักใช้สติและปัญญาในการดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

7. เพื่อให้เข้าใจพื้นฐานและปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ รู้จักแก้ปัญหาและข้อขัดแย้ง ด้วยวิธีการแห่งปัญญาและสันติวิธี⁴

โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ประกอบด้วยวิชาสามัญและวิชาอาชีพ ซึ่งแบ่งเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก คือ

1. วิชาบังคับ มี 2 ส่วน

1.1 วิชาสามัญ จำนวน 24 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา พละนามัย และวิทยาศาสตร์ วิชาละ 6 หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ จำนวน 12 หน่วยการเรียนรู้ โดยเลือก

⁴กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์การพิมพ์, 2528), หน้า 7-8.

สาขาใดสาขาหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม และศิลปกรรม วิชาละ 12 หน่วยการเรียนรู้

อย่างไรก็ดี วิชาพื้นฐานวิชาชีพต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น มีข้อยกเว้น กล่าวคือ สาขาวิชาศิลปกรรม เป็นวิชาที่ตรงกันกับวิชาแกนวิชาชีพของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524

2. วิชาเลือก มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

2.1 วิชาเลือกตามแผนการเรียนรู้ เลือกจากกลุ่มวิชาต่อไปนี้ เป็นไปตามแผนการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย สังคมศึกษา พลานามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ประเทศ ศิลปกรรม ช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม และศิลปหัตถกรรม ให้เลือกจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 และหลักสูตรอื่น ๆ ที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ

2.2 วิชาเลือกเสรี เป็นวิชาที่นักเรียนอาจเลือกเพิ่มเติมเพื่อเสริมวิชาเลือกตามแผนการเรียนรู้เพื่อสนองความสนใจพิเศษ โดยเลือกจากกลุ่มวิชาที่ระบุไว้ในข้อ 2.1

จากจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 จะเห็นว่าเปิดโอกาสให้โรงเรียนจัดการศึกษาในลักษณะที่เปิดโอกาสอย่างกว้างขวางให้นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ ในการสอนวิชาอาชีพนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้กรมสามัญศึกษาเปิดสอนแผนการเรียนทางค่านวิชาชีพ โดยใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ของกรมอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

ปัจจุบันนี้โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเคยเคยจัดการศึกษาแต่เฉพาะทางค่านวิชาการมาตลอด ได้จัดการศึกษาทางค่านวิชาชีพมากขึ้นเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล เว้นแต่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต้องประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่วิญญู สาคร ได้ให้ความเห็นว่าการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังต้องการครูและอุปกรณ์ ตลอดจนห้องฝึกอาชีพและพื้นที่ทดลองที่อยู่ใกล้โรงเรียนอีกมาก โรงเรียนในเมืองไม่อาจจัดบางวิชาได้ตามที่นักเรียนสนใจ เช่น เกษตรกรรม เพราะขาดพื้นที่ และที่สำคัญคือเวลาที่กำหนดไว้สำหรับวิชาการทั่ว ๆ ไปทำให้ไม่มีเวลาฝึกวิชาชีพ

เพียงพอ"⁵ ซึ่งความเห็นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร ที่กล่าวว่า
 . . . โรงเรียนมัธยมศึกษามักประสบปัญหาที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ
 ของนักเรียนทุกคนที่สมัครเข้าเรียน เพราะโรงเรียนจัดการเรียน
 วิชาจำนวนจำกัด ครูอาจารย์ผู้สอนมีจำนวนจำกัดในแต่ละสาขาอาชีพ
 และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งโรงฝึกงานก็ขาดแคลน ทำให้นักเรียนบางคนจำใจ
 ต้องเลือกแผนการเรียนที่โรงเรียนจัดให้⁶

นอกจากนี้ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับแผนการเรียนทางบ้านอาชีพ ตามหลักสูตร
 มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ใกล้เคียงเรื่องที่น่าสนใจ เช่น

รักษาติ ท่าโพธิ์ ได้วิจัยพบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาอาชีพและ
 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิชาอาชีพค้างเห็นด้วยกับการเรียน
 การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ช่างอุตสาหกรรม ในค่านเนื้อหาแบบเรียน กระบวนการเรียน
 การสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การสอนการวัดและประเมินผล ส่วนในค่าน
 การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนวิชาช่างอยู่ในระดับปานกลาง⁷

ไชยพร ศันท์จิตานนท์ ได้วิจัยพบว่า การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาชีพ
 ที่เป็นปัญหาได้แก่ ความไม่เพียงพอของจำนวนครูผู้สอน การขาดแคลนหนังสือหรือคู่มือ
 การเรียนการสอน ความไม่เพียงพอค่านอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์ที่ใช้ฝึกงานและเครื่องมือ

⁵ ภิญโญ สาขร, "ปัญหาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของสมาคม
 ผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย," การลงทุนเพื่อการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: อักษร
 เจริญทัศน์, 2524), หน้า 125.

⁶ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร, "เด็กจบ ม.ปลายจะไต่อะไร," สารพัฒนาหลักสูตร
 (ธันวาคม 2524), หน้า 42.

⁷ รักษาติ ท่าโพธิ์, "ความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชา
 อาชีพและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิชาอาชีพเกี่ยวกับการเรียนการ
 สอนวิทยาศาสตร์ช่างอุตสาหกรรม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านศึกษาศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า บทคัดย่อ.

การเรียนการสอน ความไม่เพียงพอค่านอุปกรณ์การสอน อุปกรณ์ที่ใช้ฝึกงานและเครื่องมือต่าง ๆ ความไม่พร้อมค่านโรงฝึกงานห้องปฏิบัติการหรือสถานที่ทำการทดลองวิชาชีพ⁸

งานวิจัยของ หัตถ์นีย์ ใจซื่อ พบว่า ปัญหาการจัดแผนการเรียนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ เรื่องเอกสารหลักสูตรและคู่มือมีไม่เพียงพอ การทดลองความพร้อมในเรื่องโรงฝึกงาน วัสดุ อุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ครูสอนวิชาชีพมีไม่เพียงพอ นักเรียนชดเชนค่าใช้จ่ายเพราะต้องลงทุนสูงและมีปัญหามากในเรื่องสถานฝึกงานอาชีพ ในด้านการเลือกเรียนตามแผนการเรียนวิชาชีพปรากฏว่า นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจมากที่สุด รองลงไปคือนักเรียนที่ไม่มีโอกาสเลือกเพราะมาสมัครเข้าเรียนที่หลัง โรงเรียนจึงเป็นผู้จัดให้⁹

จากงานวิจัยที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 มีส่วนที่เป็นวิชาชีพไทยที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ยังมีปัญหาที่น่าสนใจอีกหลายประการเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในค่านสภาพความพร้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการจัดการศึกษาค่านแผนการเรียนวิชาชีพที่แตกต่างกัน เช่น บางโรงเรียนมีความพร้อมในการเปิดสอนวิชาชีพ ได้แก่ โรงเรียนที่อยู่ในโครงการโรงเรียนมัธยมประสม (ค.ม.ส.) หรือโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมส่วนภูมิภาค (ค.ม.ภ.) ซึ่งสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาชีพทางช่างอุตสาหกรรมได้เอง¹⁰

⁸ไชยพร คณิตจิตานนท์, "สภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), บทคัดย่อ.

⁹หัตถ์นีย์ ใจซื่อ, "ปัญหาการจัดแผนการเรียนวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพฯ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารพัดศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้าบทคัดย่อ.

¹⁰กรมอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, "รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2529 ของศูนย์ฝึกวิชาชีพสระบุรี" (ศูนย์ฝึกวิชาชีพสระบุรี: มิถุนายน 2530), หน้า 7. (อัครสำเนา).

แต่สำหรับโรงเรียนที่ไม่อยู่ในโครงการดังกล่าวจะพบว่ายังมีปัญหามากทั้งใน...
 ด้านของอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ โรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการ
 ทดลอง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการศึกษา และกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา
 ดังกล่าวโดยกำหนดให้นักเรียนโอนผลการเรียนที่ได้จากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ
 หรือสถานประกอบอาชีพอิสระและกรมสามัญศึกษาได้ทำความตกลงกับหน่วยราชการในการ
 ขอใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนและการฝึกงานอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา
 โดยเฉพาะจากกรมอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน่วยงานที่มีความพร้อมทางด้านอาชีพโดยตรงอยู่แล้ว
 ในการขอใช้อาคารสถานที่ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งกรมอาชีวศึกษาได้จัดตั้ง "ศูนย์ฝึกวิชา
 ชีพ" เพื่อจัดสอนวิชาชีพแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนโดยผลักดัน
 กันไปเรียน และสามารถโอนผลการเรียนไปยังโรงเรียนต้นสังกัดได้¹¹

นอกจากปัญหาการฝึกทักษะแล้ว ทัศนคติของผู้ปกครองที่ต้องการให้นักเรียนเลือก
 เรียนวิชาสามัญเพราะเข้าใจว่าจะสามารถเรียนต่อในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยได้ง่ายกว่า
 จึงพอใจที่จะเลือกเรียนวิชาสามัญแทนวิชาอาชีพ ทัศนคติของผู้ปกครองนี้อาจมีผลต่อทัศนคติ
 ของนักเรียนในการเรียนวิชาอาชีพด้วย ดังที่ จำเนียร น้อยท่าช้าง ได้ทำการวิจัยเรื่อง
 "ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนวิชาอาชีพของเด็ก ตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
 ตอนต้น พุทธศักราช 2521" โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองในเขตการศึกษา 5 จำนวน
 937 คน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้เด็กเรียนวิชาอาชีพเหมือนอาชีพของตน
 ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น สำหรับความต้องการเกี่ยวกับอาชีพของเด็กในอนาคตส่วนใหญ่ ร้อยละ
 63.61 อยากให้รับราชการ รองลงมาร้อยละ 13.98 ต้องการให้ทำงานเกี่ยวกับช่าง
 เครื่องยนต์หรือช่างก่อสร้าง ส่วนความต้องการที่เกี่ยวกับวิชาเลือกที่จะให้เด็กเลือกเรียน
 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.99 ต้องการให้เด็กเลือกวิชาสามัญมีเพียงร้อยละ 24.01 ต้องการ

¹¹ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่ง
 วิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระในระดั้มัธยมศึกษา พุทธศักราช
 2523 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2526.

ให้เด็กเลือกเรียนวิชาชีพ¹²

ภูมิหลังทางครอบครัวก็มีอิทธิพลต่อตัวนักเรียนในค่านต่าง ๆ เป็นอย่างมากเพราะครอบครัวเป็นศูนย์กลางของสังคมและเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเชื่อและคุณธรรมต่าง ๆ ของสังคมให้เยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการที่มีค่านิยมเลี้ยงดูบุตร นักวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้ยอมรับว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียน สภาพครอบครัวที่มีปัญหาและวิถีชีวิตที่ต่างกัมนุษย์จำเป็นต้องแก้ปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัมนี ในกาปรับตัวและแก้ปัญหานั้นจำเป็นต้องสร้างค่านิยมและวิถีชีวิตใหม่ขึ้น ดังนั้นบทบาทของครอบครัวที่ต่างกัมนจึงเป็นเหตุทำให้ค่านิยมและวิถีชีวิตของคนเรากัมนได้ พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสัญลักษณ์ของค่านิยม ทศนคติและแรงจูงใจเกี่ยวกับความสำเร็จทางการศึกษานักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำจะขาดประสมการณที่ จะช่วยให้เกิดการเรียนรูที่¹³

ในปี 1974 ไรท์ และบี้น (Wright and Bean) ได้ศึกษาอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการเรียนในวิทยาลัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,631 คน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ รายได้ อาชีพและการศึกษาของบิดามารดา ตัวแปรที่ใช้เป็นเกณฑ์คือเกรดเฉลี่ยชั้นปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครอบครัว เป็นตัวทำนายเกรดเฉลี่ย ได้ดีที่สุดในทุกกลุ่มตัวแปรที่เป็นสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย¹⁴

¹² จำเนียร น้อยท่าซ่าง, "ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนวิชาชีพของ เด็กคามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521" วารสารการวิจัยการศึกษา 11 (มกราคม-มีนาคม 2524): 41-46.

¹³ L. Alexander and J. Simmons, "The Determinants of School Achievement in Developing Countries: The Educational-Production," World Bank Staff Working Paper No. 201 (March 1975), pp.3-4.

¹⁴ Robert J. Wright and Andrew G. Bean, "The Influence of Socioeconomic Status on the Predictability of College Performance" Journal of Educational Research 11 (Winter 1974): 277-283.

ผลจากการศึกษาของ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง เกี่ยวกับอิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก สรุปได้ว่าบุคคลที่อยู่ในระดับรายได้และรับการศึกษาต่างกันจะมีกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาลูกให้เกิดการเรียนรู้แตกต่างกันและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาของลูกมีระดับแตกต่างกันด้วย¹⁵ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญากรณ์ ทังชุกร ที่ได้ทำการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน พบว่าองค์ประกอบทางสังคมได้แก่การศึกษา รายได้และอาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05¹⁶

จากผลการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภูมิหลังของนักเรียนทั้งในด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว มีอิทธิพลต่อนักเรียนทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนผลสำเร็จทางการศึกษา ซึ่งได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังจากการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็ก

แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม เป็นแผนการเรียนทางค่านวิชาอาชีพที่โรงเรียนมัธยมศึกษาประสบปัญหาในการจัดการฝึกทักษะการปฏิบัติงานมากวิชาหนึ่ง เพราะการจัดสถานที่ฝึกงานต้องลงทุนสูง แต่การฝึกทักษะเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอน ตามที่ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ดังนี้

¹⁵ เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง, "อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 87.

¹⁶ ปัญญากรณ์ ทังชุกร, "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอชัยบุรี จังหวัดปทุมธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้าทศกัยย่อ.

1. เพื่อให้มีความรู้ มีฝีมือ มีความชำนาญ และประสบการณ์ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพด้วยความมั่นใจ
2. เพื่อให้รู้จักคุณค่า แก่ปัญหาและติดตามความเจริญก้าวหน้าในงานอาชีพของตนเองอยู่เสมอ มีนิสัยรักการทำงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีเจตคติที่ดีต่อสัมมาชีพ
3. เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องภาษาไทย วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษาที่จำเป็นต่อการศึกษาและประกอบอาชีพ
4. เพื่อให้มีบุคลิกที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริตและบุคลิกภาพ มีระเบียบวินัย และน้ำใจเป็นนักกีฬา มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีสุขภาพและอนามัยสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น เป็นผู้มีความรับผิดชอบ โดยรู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมและกฎหมาย
5. เพื่อให้มีความเข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศของโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในการเป็นไทย ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย¹⁷

การฝึกทักษะการปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาเน้นมีการฝึกอยู่ 2 แบบ คือ การฝึกในโรงเรียนที่มีความพร้อมทั้งค่านสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักร กับการฝึกโดยโค้ชผู้ฝึกวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้มีการสำรวจหรือติดตามดูว่าปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วยังคงมีเกิดขึ้นอยู่อีกหรือไม่ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยโค้ชสถานฝึกทักษะวิชาชีพช่างอุตสาหกรรมต่างกัน คือระหว่างนักเรียนที่เรียนเองและฝึกทักษะวิชาอาชีพในโรงเรียนกับนักเรียนที่เรียนและฝึกทักษะวิชาอาชีพที่ศูนย์ฝึกวิชาชีพว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร และในค่านิยมหลังของนักเรียนจะส่งผลต่อความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับแผนการเรียนช่าง

¹⁷กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2524 (กรุงเทพมหานคร: สารพัดช่างพระนคร, 2524), หน้า 1.

อุตสาหกรรมแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพื่อที่จะได้นำข้อมูลนี้ไปช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนช่างอุตสาหกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีความประหยัด ได้ประโยชน์ เกิดประสิทธิภาพ และได้รับประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษาในอนาคตได้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม ในเขตการศึกษา 6 ที่มีภูมิหลังและเรียนวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมในเขตการศึกษา 6 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530
2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้
 - 2.1 ตัวแปรต้น คือ ภูมิหลังของนักเรียน ศึกษาเฉพาะสาขาวิชาที่เรียน อาชีพของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา คะแนนเฉลี่ยสะสม และตัวแปรต้นค่านสถานที่ฝึกวิชาชีพ ศึกษาเฉพาะโรงเรียนกับศูนย์ฝึกวิชาชีพ
 - 2.2 ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม ศึกษาเฉพาะเรื่องต่อไปนี้
 - 2.2.1 หลักสูตร ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์
 - 2.2.2 การเรียนการสอน ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับวิธีการสอน พฤติกรรมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับ ห้องเรียน โรงฝึกงาน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการเรียนและฝึกงาน

2.2.4 ครูผู้สอน ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับ ความเอาใจใส่ ความประพฤติ ความสามารถทางวิชาการ ความสามารถทางทักษะ ปฏิสัมพันธ์ของครูที่มีต่อนักเรียน

2.2.5 สัมฤทธิผลทางทักษะ ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับ ความรู้ทางทักษะการปฏิบัติ การประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติ

2.2.6 การแนะแนว ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับการจัดบริการแนะแนว การส่งเสริมความรู้ทางวิชาชีพช่างอุตสาหกรรม

2.2.7 การมีงานทำและบริการสังคม ศึกษาความเหมาะสมและความสำเร็จเกี่ยวกับการสร้างงาน ความมั่นใจในการประกอบอาชีพ การช่วยเหลือและการตั้งหน่วยบริการสังคม

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม ในที่นี้หมายถึง การแสดงออกซึ่งความรู้สึกเกี่ยวกับแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมในด้านของหลักสูตร การเรียน การสอน สิ่งอำนวยความสะดวก ครูผู้สอน สัมฤทธิผลทางทักษะ การแนะแนว การมีงานทำ และการบริการสังคม

แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม หมายถึง แผนการเรียนที่นักเรียนต้องเรียน วิชาบังคับและวิชาเลือกตามแผนการเรียน รวมทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียน โดยเน้นหนักการเรียนวิชาตามแผนคือ ช่างอุตสาหกรรม ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะสาขาวิชาช่างที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 6 สาขา คือ ช่างยนต์ ช่างเชื่อม และโลหะแผ่น ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างกลโรงงาน และช่างก่อสร้าง

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษาที่เปิดสอนแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม ตั้งแต่ 3 ช่างขึ้นไป ซึ่งในที่นี้มี 15 โรงเรียน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2530 ที่เปิดสอนแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรม จำนวน 15 โรงเรียน

ศูนย์ฝึกวิชาชีพ หมายถึง สถานที่ฝึกงานและจัดสอนวิชาชีพให้แก่ นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ และจัดสอนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับ
ประชาชนทั่วไป เป็นสถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

เขตการศึกษา 6 หมายถึง พื้นที่ความรับผิดชอบในการแบ่งเขตการศึกษาของ
ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดในพื้นที่ 7 จังหวัด คือ จังหวัดลพบุรี สระบุรี อุทัยธานี
อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี และชัยนาท

ภูมิหลัง ในที่นี้หมายถึง สภาพพื้นฐานโดยทั่วไปทางครอบครัวของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมในเขตการศึกษา 6 ได้แก่ อาชีพของบิดา
มารดา รายได้ของบิดามารดา จำนวนพี่น้องของนักเรียน เกรดเฉลี่ยสะสมของนักเรียน
สาขาวิชาที่เรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลในการส่งเสริม ปรับปรุง แก้ไข การกำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบและเข้าใจสถานภาพ ความคิดเห็นของนักเรียนแผนการเรียนช่างอุตสาหกรรมดียิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านช่างอุตสาหกรรมต่อไป